

МВС». Навчально-методичний посібник містить тестові завдання з варіантами відповіді для перевірки знання Конституції України та антикорупційного законодавства, а також перелік тестових питань й джерела інформації для підготовки до проходження такого тестування. Згаданий посібник рекомендовано до друку науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ від 21 вересня 2020 року (протокол № 1). Для проведення валідації тестових питань і хронометражу тестування сформовано фокус-групу із числа уповноважених осіб з питань запобігання та виявлення корупції закладів, установ та підприємств, що належать до сфери управління МВС. Пробне тестування успішно пройшло на базі НАВС.

Крім того, розроблено навчально-методичний посібник «Критерії оцінювання уповноважених осіб з питань запобігання корупції закладів, установ та підприємств, що належать до сфери управління МВС України» і рекомендовано його до друку науково-методичною радою НАВС від 19 жовтня 2020 року (протокол № 2). Навчально-методичний посібник містить перелік напрямів діяльності уповноважених осіб з питань запобігання корупції закладів, установ та підприємств, що належать до сфери управління МВС України, які підлягають оцінюванню (кількісні та якісні), а також критерії та методику здійснення оцінювання такої діяльності. Навчально-методичний посібник має практичне значення для використання під час оцінювання діяльності уповноважених осіб з питань запобігання корупції закладів, установ та підприємств, що належать до сфери управління МВС України.

Підводячи підсумки, слід зазначити, що запорукою успішного виконання завдання із мінімізації проявів корупції є забезпечення належного рівня знань антикорупційного законодавства та його безумовного виконання всіма представниками органів державної влади та місцевого самоврядування.

Іващенко Віта Олександрівна,
професор кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВОВИЙ СТАТУС СПЕЦІАЛЬНО УПОВноваЖЕНИХ СУБ'ЄКТІВ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Для більшості держав корупція залишається невирішеною проблемою. Це стосується також і України, де прийнята спеціальна правова база та створені відповідні органи щодо її запобігання і протидії.

Відповідно до ч. 1ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції – органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з

питань запобігання корупції [1]. Розглянемо питання правового статусу зазначених спеціально уповноважених суб'єктів.

Так, Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. визначає засади організації і діяльності прокуратури України, статус прокурорів, порядок здійснення прокурорського самоврядування, а також систему прокуратури України [2]. В ст. 4 Закону зазначено, що організація та діяльність прокуратури України, статус прокурорів визначаються Конституцією України, цим та іншими законами України, чинними міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Також у законодавчому акті закріплено особливості організації і діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (далі – САП) (ст. 8-1). На САП покладено такі функції: здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України; підтримання державного обвинувачення у відповідних провадженнях; представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, передбачених Законом «Про прокуратуру» і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями, а також представництво у межах своєї компетенції інтересів держави у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави. Разом з тим, в розглянутому законі специфічні повноваження САП не закріплені. Хоча згідно з Основним Законом органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (ч. 2 ст. 19) [3].

Правові засади організації та діяльності Національної поліції України, статус поліцейських, а також порядок проходження служби визначені Законом України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 [4].

Згідно з положеннями ст. 3 вказаного Закону у своїй діяльності поліція керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цим та іншими законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ, іншими нормативно-правовими актами. Також на працівників поліції (поліцейських та державних службовців) поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції».

Розділ IV Закону України «Про Національну поліцію» передбачив повноваження поліції. Знову ж мова йде про загальні повноваження, а не у сфері протидії корупції.

Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14.10.2014 р. визначив правові основи організації та діяльності Національного антикорупційного бюро України [5].

Закріплено статус Національного антикорупційного бюро України як державного правоохоронного органу, на який покладається

попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових.

Завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці, а також життя інших передбачених законом заходів щодо протидії корупції.

Також закріплено загальну структуру та чисельність Національного бюро, його права та обов'язки, питання взаємодії з іншими державними органами, правовий та соціальний захист працівників, оплата їх праці, відповідальність та інші питання.

Центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику, визначено Національне агентство з питань запобігання корупції, особливості правового регулювання діяльності якого передбачено Розділом II Закону України «Про запобігання корупції».

Крім зазначеного Закону, правову основу діяльності Національного агентства становлять Конституція України, міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, інші закони України, а також прийняті відповідно до них інші нормативно-правові акти.

В ч. 4 ст. 4 Закону України «Про запобігання корупції» встановлено, що Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» та інші нормативно-правові акти, що регулюють діяльність органів виконавчої влади, а також Закон України «Про державну службу» застосовуються до державного агентства, службовців та працівників його апарату, а також до його повноважень стосовно уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції в частині, що не суперечить цьому Закону.

Отже, правовий статус та діяльність спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції регулюється цілою низкою нормативно-правових актів. Проте, як вірно зазначають дослідники, існування значної кількості нормативних актів в сфері запобігання корупції зовсім не говорить про те, що антикорупційне законодавство є досконалим і завершеним [6, с. 286]. Для реалізації ефективної антикорупційної політики має бути розроблена комплексна нормативно-правова база (антикорупційне законодавство), що чітко визначатиме правові засади реалізації антикорупційної діяльності, міститиме деталізований «регламент» дій суб'єктів, уповноважених на реалізацію заходів запобігання корупції, визначатиме заходи, спрямовані на підвищення моральності та етичності у діяльності публічних службовців та підвищення загального рівня правової культури та правосвідомості громадян, встановлюватиме механізм притягнення до відповідальності високопосадовців та в цілому забезпечуватиме умови, за яких вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних із корупцією буде не вигідним [7, с. 59].

Підсумовуючи викладене зазначимо, що незважаючи на велику кількість нормативних актів, чинне антикорупційне законодавство потребує вдосконалення. На законодавчому рівні мають бути чітко закріплені повноваження кожного спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції: Закон від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

2. Про прокуратуру: Закон від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.

3. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

4. Про Національну поліцію: Закон від 02лип. 2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

5. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон від 14 жовт. 2014 р. № 1698-VII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.

6. Мельник М. І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії). Київ: Юридична думка, 2004. 400 с.

7. Хабарова Т. В. Адміністративно-процесуальні засади запобігання корупції в Україні: дис. ... канд. юрид. наук:12.00.07. Харків, 2017. 216 с.

Іващенко Юрій Миколайович,

науковий співробітник Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України

ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Між корупцією як предикатною злочинною діяльністю та легалізацією коштів, отриманих злочинним шляхом, існує тісний взаємозв'язок, обумовлений тим, що безпечне користування корупціонерами доходами, отриманими внаслідок вчинення корупційних дій, потребує попереднього відмивання таких доходів.

Згідно п. 5) ч. 2 ст. 25 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження